

PM 2011: RI (Dnr 001-2920/2010)

Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72)

Remiss från Försvarsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen "Folkrätt i väpnad konflikt" (SOU 2010:72) hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet "Folkrätt i väpnad konflikt" (SOU 2010:72) till Stockholms stad. Utredarna har haft i uppdrag att kartlägga de folkrättsliga regler som gäller för väpnade konflikter, ockupation och neutralitet, och som Sverige är bundet av.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret bedömer att utredningens förslag inte nämnvärt kommer att påverka stadens verksamheter.

Mina synpunkter

Eftersom betänkandet Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72) främst berör Sveriges internationella förehavanden finns det lite som tyder på att Stockholms stad berörs av den lagstiftning som utredningen behandlar. Dock inte sagt att frågorna skulle vara oviktiga för Sverige som nation men som remissinstans har Stockholm lite att tillföra i ämnet.

Jag vill dock poängtera att det samordningsansvar och det förtydligande avseende precisat ansvar som utredningen föreslår att Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) ska få är bra, då detta inte varit tydligt efter ett antal myndighets-sammanslagningar.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Folkrätt i väpnad konflikt” (SOU 2010:72) hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.

Stockholm den 10 mars 2011

STEN NORDIN

Bilaga

Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet ”Folkrätt i väpnad konflikt” (SOU 2010:72) till Stockholms stad. Utredarna har haft i uppdrag att kartlägga de folkrättsliga regler som gäller för väpnade konflikter, ockupation och neutralitet, och som Sverige är bundet av.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 januari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Försvarsdepartementet har remitterat betänkandet Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72) till Stockholms stad.

Utredarna har haft i uppdrag att kartlägga de folkrättsliga regler som gäller för väpnade konflikter, ockupation och neutralitet, och som Sverige är bundet av. I uppdraget har det också ingått att kartlägga hur Sverige genomfört gällande humanitärrättsliga regler i svensk lagstiftning och att följa upp i vilken omfattning och på vilket sätt svensk folkrättsutbildning innehållsmässig är relevant mot bakgrund av gällande konventionsåtaganden. Ytterligare en uppgift har varit att analysera de sedvanerättsliga regler, inkluderande de slutsatser och skälen för dessa, som Internationella rödakorskommittén (ICRC) slagit fast i sin sedvanerättsstudie. I utredningen har det ingått att undersöka om behov finns av en särskild nationell humanitärrättslig manual och i sådant fall lämna förslag till en sådan. I ett tilläggsdirektiv har utredningen också fått i uppdrag att föreslå de författningsändringar som krävs för att möjliggöra en svensk ratificering av tilläggsprotokoll III till Genèvekonventionerna om antagande av ytterligare ett kännetecken (den röda kristallen), samt att göra en översyn av lagen (1953:771) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m. och föreslå lämpliga ändringar.

Stadsledningskontoret väljer att i bakgrunden endast redogöra för de delar där utredningen lämnar förslag.

Internationella kännetecken i den humanitära rätten

Användningen av de kännetecken som skyddas enligt Genèvekonventionerna och dessas tilläggsprotokoll är reserverade för de fördragsslutande staternas sjukvårdstrupper, Röda Korsets och Röda Halvmånens olika organisationer och för vissa andra i traktaterna angivna syften med anknytning till sjukvård och själavård. Under väpnade konflikter används kännetecknen för att utmärka skyddad själavårds- och sjukvårdspersonal samt andra motsvarande personer och objekt så som sjuktransporter. Att anfalla sådana anses vara krigsförbrytelser som står i strid med den humanitära rätten. Genom tilläggsprotokoll III öppnas möjligheten att vid sidan av det röda korset, röda halvmånen och det röda lejonet och solen använda ytterligare ett kännetecken, den röda kristallen. Genom att ratificera tilläggsprotokollet kan Sverige bidra till att stärka skyddet för den röda kristallen och för övriga kännetecken, som genom protokollet ges samma status som det röda korset. I syfte att möjliggöra en ratificering av protokollet föreslår utredningen vissa ändringar i lagen om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar m.m.

Som en följd av översynen av lagen föreslås också vissa andra förändringar bland annat att Svenska Röda Korset direkt i lag ges rätt att använda det röda korset som kännetecken för

sin verksamhet, att lagen kompletteras med skydd för utmärkning av farliga anläggningar och av viss kulturegendom och att straffbestämmelserna preciseras och förtydligas. Utredningen lämnar även förslag om särskilda informationsinsatser om de skyddande kännetecknen i samband med en svensk ratificering av tilläggsprotokollet III. Förslaget syftar till att öka kännedomen om innebörden av kännetecknen och att minska det missbruk av främst röda korset som förekommer idag.

Utbildning och information

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har idag ett samordningsansvar för utbildningen enligt 20 § totalförsvarets folkrättsförordning. Myndigheten har enligt sin instruktion också ett övergripande ansvar för frågor om civilt försvar. De spelar en viktig roll för att utveckla berörda myndigheters planering inför höjd beredskap enligt bestämmelserna i krisberedskapsförordningen. Utredningen anser därför att det vore naturligt om MSB får ett mer preciserat uppdrag att bistå andra myndigheter vid bedömningen av behovet av folkrättslig utbildning, att verka för att alla berörda myndigheter får den utbildning och information som svarar mot deras behov och att tillhandahålla resurser för genomförande av den utbildning som behövs.

Svensk manual i humanitär rätt

Utredningen gör bedömningen att det finns behov av en svensk manual i humanitär rätt för att utveckla en mer överskådlig och tydlig vägledning för humanitärrättsliga hänsynstaganden vid militärt beslutsfattande på operativ nivå. Utredningen har tagit fram ett utkast till manual. Utkastet utgår bland annat från följande ställningstaganden:

- Utöver att rikta sig till beslutsfattande militär personal på operativ nivå bör manualen också beakta andra viktiga målgruppers behov.
- Manualen skulle vara av stor betydelse vid utbildning och övningar inte endast i förhållande till militär personal utan även till annan personal inom totalförsvaret.
- En manual bör ha som utgångspunkt att samma humanitärrättsliga bestämmelser ska beaktas vid genomförandet av militära operationer oavsett om det är en internationell eller icke-internationell väpnad konflikt.
- En manual bör inte begränsas till rent humanitärrättsliga regler utan också inkludera regler som grundar sig på de mänskliga rättigheterna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på förnyelseavdelningen. Samråd har skett med juridiska avdelningen och staben.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret bedömer att utredningens förslag inte nämnvärt kommer att påverka stadens verksamheter.

Stadsledningskontoret vill ändå framhålla det samordningsansvar och det förtydligande avseende precisat ansvar som utredningen föreslår att MSB ska få är bra då detta inte varit tydligt efter ett antal myndighetssammanslagningar. På sikt bör några av stadens verksamheter få utbildning inom den humanitära rätten. Som det framgår i utredningen har kommunen ett ökat behov av kunskap bland annat för att flyktingströmmar kräver kunskap om den humanitära rättens regler för att dessa människor ska kunna bemötas på ett riktigt sätt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen Folkrätt i väpnad konflikt (SOU 2010:72) får anses besvarad med vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.